

GEDEPUTEERDE STATEN VAN DE PROVINCIE GRONINGEN

Groningen, 4 februari 2022

Dossiernr. : K33030

Documentnr. : 2022-013633

Verzonden : 4 februari 2022

Het college van Gedeputeerde Staten heeft op 2 december 2021 een aanvraag ontvangen voor een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming, hoofdstuk soorten.

De aanvraag is ingediend door Eco Reest, Industrierweg 20, 7921 JP Zuidwolde, in opdracht van Acantus, Aquapark 7, 9641PJ te Veendam.

De aanvraag heeft betrekking op het project Renovatie woningen Skagerrak Delfzijl.

BESLUIT:

Het college van Gedeputeerde Staten besluit:

- I. op grond van artikel 3.3, lid 1 en 4, artikel 3.8, lid 1 en 5, van de Wet natuurbescherming (Wnb):
 - ten aanzien van gierzwaluw (*Apus apus*) en huismus (*Passer domesticus*) de gevraagde ontheffing te verlenen van het verbod op:
 - opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren (artikel 3.1, lid 2, Wnb);
 - ten aanzien van Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) de gevraagde ontheffing te verlenen van het verbod op:
 - opzettelijk verstoren (artikel 3.5, lid 2, Wnb);
 - beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.5, lid 4, Wnb);
- II. dat de ontheffing verleend wordt voor de locatie Skagerrak 1-103, 209-275 en 232-262 te Delfzijl, zoals weergegeven in figuur 1 in de bijlage Overwegingen bij Besluit;
- III. dat de ontheffing geldt voor de periode vanaf de verzenddatum van dit besluit tot en met 31 december 2024;

- IV. dat de volgende bijlagen deel uitmaken van dit besluit. Bij strijdigheid tussen de voorschriften en de bijlagen bij dit besluit prevaleren deze als volgt:
1. voorschriften;
 2. overwegingen bij besluit;
 3. de aanvraag van 2 december 2021, inclusief activiteitenplan *Eco Reest 2021 Delfzijl_211216_Complex 42a_AP*.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Groningen:

Namens dezen:

Teamleider VTH

M.D.N. Deenik MSc

Domein Uitvoering

Deze brief is elektronisch aangemaakt en daarom niet ondertekend.

Toelichting

Wij verwijzen u naar de bijlage 'Overwegingen bij Besluit' voor een nadere motivering.

Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf de verzenddatum.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met dit besluit bestaat de mogelijkheid om binnen zes weken na verzenddatum van dit besluit een bezwaarschrift in te dienen. Meer informatie daarover vindt u op de website van de provincie Groningen (www.provinciegroningen.nl/bezwaarmaken). Als u overweegt een bezwaarschrift in te dienen, zouden wij het op prijs stellen als u eerst contact met ons opneemt. Wellicht kunnen uw bezwaren door een toelichting van ons worden weggenomen.

Het indienen van een bezwaarschrift schort de werking van dit besluit niet op. U kunt daarvoor een verzoek om voorlopige voorziening indienen bij de rechtbank. Een voorlopige voorziening is een zelfstandige procedure. Meer informatie over het vragen van een voorlopige voorziening vindt u op www.rechtspraak.nl.

Meer informatie

Wij vertrouwen er op dat voldoende duidelijk is welke voorwaarden aan dit besluit verbonden zijn. Heeft u nog vragen, dan kunt u contact opnemen met de provincie Groningen, Domein Uitvoering, via het algemene telefoonnummer 050 - 316 4911. U wordt dan doorverbonden met een medewerker die uw vragen zal beantwoorden. Bij correspondentie over dit besluit verzoeken wij u het kiwinummer (dossiernummer) te vermelden

BIJLAGEN

Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. Dit besluit is enkel van toepassing op gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger en de beschreven verboden handelingen.
2. Dit besluit geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in dit besluit zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met de provincie Groningen indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan genoemd in voorschrift 1 worden aangetroffen en/of andere handelingen dan genoemd in voorschrift 2 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van dit besluit en de bijbehorende documenten op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De hier beschreven voorschriften dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol dient op de locatie (digitaal) aanwezig te zijn en dient onder betrokken werknemers, met name ook de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, bekend te zijn. Werkzaamheden dienen conform dit protocol te worden uitgevoerd. Dit ecologisch werkprotocol dient bewaard te blijven gedurende de gehele looptijd van de ontheffingverlening.
7. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (ecologisch) logboek bijgehouden te worden. Uit dit logboek moet aantoonbaar blijken wanneer en op welke wijze de hier beschreven voorschriften zijn uitgevoerd. Dit logboek moet op verzoek worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. Dit logboek dient bewaard te blijven gedurende de gehele looptijd van de ontheffingverlening.
8. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, bijgevoegd meldingsformulier (bijlage 2) in te vullen en ons toe te sturen, uiterlijk een week voorafgaand aan de werkzaamheden.

Specifieke voorschriften

9. Alle maatregelen dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van gebouw bewonende soorten.
10. Bij de planning van de werkzaamheden dient rekening gehouden te worden met de seizoenactiviteiten van de soorten waarvoor ontheffing is verleend, om verstoring in de meest kwetsbare perioden (broedseizoen voor vogels en winterrust voor vleermuizen) te voorkomen. De betreffende perioden kunnen zowel eerder als later beginnen en/of eindigen, afhankelijk van de (lokale) meteorologische omstandigheden voorafgaand aan en tijdens de werkzaamheden. De

¹ Provincie Groningen verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau, een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de natuurwetgeving, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied); en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een deskundige op het gebied van de betreffende soort.

11. De werkzaamheden dienen gefaseerd uitgevoerd te worden. De werkzaamheden aan de blokken met gierzwaluwnesten dienen buiten de periode dat gierzwaluw in Nederland is, te worden uitgevoerd. Dat betekent dat de werkzaamheden op deze blokken uitgevoerd mogen worden in de periode tussen 1 september 2022 en uiterlijk 15 maart 2023.
12. Er dienen, sinds september 2021, tijdelijke voorzieningen in en in de directe omgeving van het plangebied gerealiseerd te zijn:
 - 52 aantal nestkasten voor huismus (Faunaprojecten, type HMT1 of kwalitatief vergelijkbaar); bij het ophangen van de kasten dient rekening gehouden te zijn met de eisen omtrent het ophangen die vermeld staan in het kennisdocument Huismus.
 - 28 tijdelijke vleermuiskasten (type VK WS 07 vleermuizenkast van Vivara Pro of kwalitatief vergelijkbaar);
 - de tijdelijke kasten dienen te bestaan uit één compartiment met een tussenruimte van 2 centimeter, de breedte van de sleuf is 25 centimeter en de hoogte 45 centimeter en is gemaakt van houtbeton;
 - per adres dienen steeds maximaal twee kasten geplaatst te worden, behalve op nummer 232; hier zijn geen kasten geplaatst. In plaats daarvan dienen op nummer 227 vier kasten geplaatst te zijn;
 - de kasten dienen zoveel mogelijk aan weerszijden van kopgevels geplaatst te zijn.
 - bij het plaatsen van de kasten dient erop gelet te zijn dat de kasten direct onder de nok van het dak of tenminste op minimaal 3 meter hoogte geplaatst zijn;
 - er dient rekening gehouden te zijn met een vrije in- en uitvliegroute;
 - de kasten dienen geplaatst te zijn buiten het bereik van predatoren en buiten effecten van lichtverstoring.
 - de voorzieningen dienen binnen 200 meter van de nest-/verblijfplaats opgehangen te worden aan een gevel die vergelijkbaar is met de vervallen nest-/verblijfplaats, zoals voor huismus opgenomen in tabel 5.3 en afbeelding 5.5 van het activiteitenplan en zoals voor vleermuizen opgenomen in figuur 5.3 en tabel 5.1 van het activiteitenplan. De locaties dienen opgenomen te worden in het ecologisch werkprotocol;
 - na afronding van de werkzaamheden mogen de huismuskasten en de tijdelijke vleermuiskasten weer worden weggehaald; huismusnestkasten buiten de periode maart - september. De kasten dienen minstens een jaar na de afronding van de werkzaamheden te blijven hangen of tenminste zo lang als de ontheffingperiode duurt. Bij het weghalen van de kasten dienen deze te allen tijde eerst geïnspecteerd te worden op aanwezigheid van beschermde soorten. De kasten dienen pas weggehaald te worden als de nest-/verblijfplaats niet in gebruik meer is (dus bij afwezigheid van beschermde soorten).
13. Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden per woonblok dienen de verblijfplaatsen van de gebouw bewonende soorten ongeschikt gemaakt te maken:
 - de blokken met woningen waar werkzaamheden tussen september en half april plaatsvinden dienen in september, als de werkzaamheden starten, ontoegankelijk voor vleermuizen en huismus gemaakt te zijn. De blokken met woningen waar de werkzaamheden tussen half april 2022 en half oktober 2022 plaatsvinden dienen wanneer de werkzaamheden half april 2022 starten, ontoegankelijk voor vleermuizen en huismus gemaakt te zijn.
 - het ontoegankelijk maken dient te gebeuren door het dichtzetten van de invliegopeningen door het aanbrengen van exclusion flaps. Hierbij dient ervoor gezorgd te worden dat eventueel aanwezige vleermuizen wel naar buiten, maar niet meer terug kunnen.
 - de exclusion flaps dienen tenminste drie dagen voor de start van de werkzaamheden geplaatst te zijn, met ten minste één nacht met temperaturen van minimaal 10 graden Celsius.
 - omdat vleermuizen gebruikmaken van diverse invliegopeningen en verblijfplaatsen, dienen de gehele woningblokken met een vleermuisverblijfplaats ongeschikt gemaakt te worden.
 - pas nadat is vastgesteld dat de verblijfplaats van gebouw bewonende soorten verlaten is en de begeleidende ecologisch deskundige het gebied heeft vrijgegeven, mag gestart worden met de werkzaamheden. Nacontrole dient plaats te vinden tijdens geschikte weersomstandigheden. Het tijdstip en de constatering van de nacontrole moeten worden vastgelegd in het onder voorschrift 7 genoemde logboek.

14. Het nieuwe dak wordt deels doorgetrokken over de voor- en achtergevels. Aan de voorzijde van de blokken gebeurt dit echter alleen aan de zijkanten.
- De gootlijn aan de voorzijde is over de rest van de lengte van het blok vergelijkbaar met de huidige situatie. Hier dienen de eerste rijen dakpannen boven de goot weer toegankelijk gemaakt te worden voor huismus door het vogelschroot op te schuiven naar de 4e rij dakpannen of hoger. Onder de dakpannen dient dakruimte te blijven van 3 tot 5 centimeter hoog. Dit dient te gebeuren op de voorgevels welke op het noorden of oosten gericht zijn.
 - Voor gierzwaluw dienen in een geïsoleerde muur 55 nestkasten ingebouwd te worden, op noordelijk of oostelijk gerichte gevels in de directe omgeving. De inbouwstenen dienen in clusters van 5, (zoals weergegeven in figuur 5.6 van het activiteitenplan) in de kopgevels van de woningen met de originele nestlocatie ingebouwd te worden, tenzij de gevel op het zuiden georiënteerd is.
 - de kasten dienen te voldoen aan de eisen gesteld in Kennisdocument Gierzwaluw van BIJ12 (trapsgewijs en zo hoog mogelijk met een minimale valhoogte van drie meter, zonder obstakels in de aanvliegroute en een meter uit elkaar);
 - in welke gevels de inbouwkasten worden geplaatst is weergegeven in afbeelding 5.7 van het activiteitenplan. De locaties dienen opgenomen te zijn in het ecologisch werkprotocol.
 - Er dienen 88 permanente inbouwkasten voor vleermuizen gerealiseerd te zijn voor vleermuizen.
 - De kasten dienen van het type VMPM1 van Faunaprojecten (of kwalitatief vergelijkbaar) te zijn.
 - per adres dienen steeds maximaal twee kasten geplaatst te worden, behalve op nummer 232; hier zijn geen kasten geplaatst. In plaats daarvan dienen op nummer 227 vier kasten geplaatst te zijn;
 - de kasten dienen zoveel mogelijk aan weerszijden van kopgevels geplaatst te zijn.
 - bij het plaatsen van de kasten dient erop gelet te zijn dat de kasten direct onder de nok van het dak of tenminste op minimaal 3 meter hoogte geplaatst zijn;
 - er dient rekening gehouden te zijn met een vrije in- en uitvliegroute;
 - de kasten dienen geplaatst te zijn buiten het bereik van predatoren en buiten effecten van lichtverstoring.
 - Daarnaast dient na afloop van de werkzaamheden voor vleermuizen toegang tot het dak gecreëerd te zijn door de kantpannen en eindvorsten op elk blok en aan elke zijde 3 cm te laten oversteken. Dat betekent dat op 19 blokken beide dakvlakken toegankelijk worden.

Overige voorschriften

15. De ontheffing kan worden gewijzigd of ingetrokken op grond van artikel 5.4 van de Wnb.
16. Aanspreekpunt in het kader van dit besluit en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Loket, loketVTH@provinciegroningen.nl.
17. Indien een verlenging van deze ontheffing wenselijk is, dient, zeker vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, schriftelijk een verzoek om verlenging ingediend te worden Dit kan per mail aan het Loket of via het online-aanvraagformulier.
18. De ontheffinghouder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Activiteiten of werkzaamheden die leiden tot negatieve effecten op plant- of diersoorten dienen achterwege gelaten te worden, of zo uitgevoerd te worden waardoor de effecten beperkt of ongedaan gemaakt worden.

Overwegingen bij Besluit

1 Nadere toelichting brongegevens

Onderwerp:	Verzoek om ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb), hoofdstuk 3, soortbescherming.
Activiteitenplan:	<i>Eco Reest 2021 Delfzijl_211216_Complex 42a_AP</i>
Activiteit:	Acantus is voornemens woningen in het plangebied te renoveren en te isoleren.
Reden voor deze aanvraag:	In verband met de voorgenomen ontwikkeling is een vogel- en vleermuisonderzoek uitgevoerd. Hieruit is naar voren gekomen dat er in het gebouw verblijfplaatsen aanwezig zijn van gebouw bewonende soorten. Deze verblijfplaatsen zijn beschermd in de Wet natuurbescherming (Wnb) en hiervoor is ontheffing nodig.
Plangebied:	Het projectgebied bestaat uit 102 rijtjeswoningen. Deze zijn gelegen aan de volgende adressen: • Skagerrak 1-103;• Skagerrak 209-275;• Skagerrak 232-262.

De woningen hebben een (gedeeltelijk verharde) voor- en een achtertuin. De tuinen van de meeste woningen binnen het projectgebied bevatten opgaand groen in de vorm van lage hagen en tuinplanten. Tussen de blokken is kort gehouden gazon aanwezig met hierin plaatselijk aangeplante bomen.

Het projectgebied is gelegen in de wijk Delfzijl-Noord. Ten noorden en oosten van de wijk Delfzijl-Noord is de zeedijk gelegen, met daarachter het Eems-Dollard gebied. Ten westen van het projectgebied ligt het voormalige sportpark Uitwierde. In onderstaande figuur 1 is de locatie aangegeven.

Figuur 1. Totale projectgebied (rood omlijnd) (bron achtergrondkaart: ArcGIS).
53.34.24.55 - 69.05.56.90.

Coördinaten:

Werkzaamheden: De renovatiewerkzaamheden bestaan onder andere uit het aanbrengen van dakisolatie. Hiervoor worden de dakpannen verwijderd en wordt een nieuw dak aangebracht, dat (deels) verder wordt doorgetrokken over de voor- en achtergevels.

De gevels zijn reeds geïsoleerd. Bij de werkzaamheden wordt de aanwezige isolatie gecontroleerd en waar nodig vanaf de buitenzijde nageïsoleerd.

Planning:

- start werkzaamheden: mei 2022;
- einde werkzaamheden: medio 2023, maar zekerheidshalve ontheffing aangevraagd tot eind 2024.

Ontheffing is aangevraagd voor verwachte overtreding van de volgende verbodsbepalingen:

Verbodsbepalingen van artikel 3.1:	Soortnamen:
opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren (artikel 3.1, lid 2, Wnb);	huismus en gierzwaluw
Verbodsbepalingen van artikel 3.5:	Soortnamen:
opzettelijk verstoren (artikel 3.5, lid 2, Wnb);	Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger
beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen (artikel 3.5, lid 4, Wnb);	

Dit besluit ziet niet toe op hoofdstuk 2 van de Wet natuurbescherming: Natura 2000-gebieden met betrekking tot de uitstoot van stikstof. Uit toetsing (AERIUS-berekening) moet blijken of dit aan de orde is en indien noodzakelijk hiervoor vervolgstappen genomen dienen te worden.

2 Procedure

2.1 Procedure en beslistermijn

De beslissing op de aanvraag is voorbereid volgens de procedure als beschreven in hoofdstuk 5 van de Wnb. Binnen 13 weken na ontvangst van de aanvraag is op de aanvraag beslist.

2.2 Volledigheid

Met de aangeleverde gegevens is de aanvraag ontvankelijk gebleken om te kunnen beoordelen.

2.3 Bevoegd gezag

Gelet op de projectbeschrijving en op het bepaalde in hoofdstuk 3 van de Wnb, zijn wij bevoegd om de ontheffing te verlenen of te weigeren.

2.4 Publicatie besluit

Van dit besluit wordt mededeling gedaan door publicatie op www.officielebekendmakingen.nl.

3 Soortbescherming

3.1 Beoordeling

Een ontheffing als bedoeld in artikel 3.3, lid 1 en 4, artikel 3.8, lid 1 en 5, Wnb kan uitsluitend worden verleend indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort en/of er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan;
- er is een geldig wettelijk belang;
- er bestaat geen andere bevredigende oplossing.

De volgende beoordeling gaat in op deze drie voorwaarden.

3.1.1 Ecologische afweging Vogels

Onderzoeksmethode

Aanwezigheid van gierzwaluw en huismus is tijdens het onderzoek op basis van landelijke protocollen en onder begeleiding van ecologisch deskundigen voldoende nauwkeurig vastgesteld zoals beschreven in 4.3 en 4.4 van het activiteitenplan. In 2021 zijn de woningen op gebouw bewonende vogels onderzocht conform de eisen uit de Soortinventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus (versie juli 2017). Voor een meer gedetailleerd verslag van het nader onderzoek wordt verwezen naar Eco Reest rapport 201308 (26 juli 2021).

Resultaten

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat gierzwaluw en huismus binnen het plangebied aanwezig zijn. Uit het mussenonderzoek is gebleken dat 10 nestlocaties van gierzwaluw en 26 nestlocaties van huismus aanwezig zijn binnen het plangebied.

Negatieve effecten zonder aanvullende maatregelen

Door de werkzaamheden worden essentiële functies binnen het plangebied voor gierzwaluw en huismus weggenomen:

- 10 nestlocaties van gierzwaluw;
- 26 nestlocaties van huismus.

Door de renovatiewerkzaamheden aan het dak verdwijnen de verblijfplaatsen. De werkzaamheden hebben effect op de aangetroffen nestlocaties binnen het plangebied. De in de aanvraag genoemde verbodsbepaling (wegnemen van nestplaats) wordt als gevolg van de werkzaamheden overtreden.

Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te minimaliseren

Met de voorgestelde werkwijze, planning, inrichting en maatregelen, zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het activiteitenplan, worden de effecten zo veel mogelijk beperkt. Deze en andere maatregelen zijn nader uitgewerkt in de Voorschriften. Globaal komt dit neer op het volgende:

- werken buiten de kwetsbare periode;
- aanbieden alternatieve voorzieningen;
- verblijfplaatsen ongeschikt maken;
- opstellen van een ecologisch werkprotocol;
- begeleiding van de werkzaamheden door ecologisch deskundige.

De werkzaamheden worden gefaseerd uitgevoerd, waarbij rekening wordt gehouden met de aanwezigheid van nesten van gierzwaluw. De werkzaamheden aan de blokken met gierzwaluwnesten worden buiten de periode dat gierzwaluw in Nederland is uitgevoerd. Dat betekent dat de werkzaamheden op deze blokken worden uitgevoerd in de periode na 1 september 2022, waarbij de afronding ruim voor april 2023 zal zijn. Doordat de werkzaamheden plaatsvinden buiten de periode dat gierzwaluw in Nederland aanwezig is en de permanente vervanging van nestplaatsen beschikbaar zal zijn op het moment dat gierzwaluw terugkeert naar Nederland, is het aanbieden van tijdelijke nestgelegenheden voor deze soort niet nodig.

Om de tijd dat de vaste nestplaatsen van huismus niet beschikbaar zijn te overbruggen, zijn voor elke nestplaats die komt te vervallen twee tijdelijke nestkasten (Faunaprojecten, type HMT1 of kwalitatief vergelijkbaar) geplaatst in de directe omgeving. De kasten, 52 in totaal, zijn in september 2021, binnen 200 meter van de nestplaats opgehangen aan een gevel die vergelijkbaar is met de vervallen nestplaats. De directe omgeving biedt voldoende schuilmogelijkheden aan huismussen. De locaties zijn opgenomen in tabel 5.3 en afbeelding 5.5 van het activiteitenplan. De tijdelijke kasten blijven minimaal een jaar na afronding van de nieuwe verblijfplaatsen hangen. Wanneer ze weg worden gehaald, gebeurt dit buiten het broedseizoen van huismus (buiten de periode maart – september).

Het nieuwe dak wordt deels doorgetrokken over de voor- en achtergevels. Aan de voorzijde van de blokken gebeurt dit echter alleen aan de zijkanten. De gootlijn aan de voorzijde is over de rest van de lengte van het blok vergelijkbaar met de huidige situatie. Hier worden de eerste rijen dakpannen boven de goot weer toegankelijk gemaakt voor huismus door het vogelschroot op te schuiven naar de 4^e rij dakpannen of hoger. Onder de dakpannen is dakruimte van 3 tot 5 centimeter hoog. Dit gebeurt alleen op de voorgevels welke op het noorden of oosten gericht zijn. Door de isolatielaag op het dak kunnen de zuidelijk en westelijk gerichte gevels teveel opwarmen in de zon. Met deze maatregel wordt - om 26 nestlocaties te vervangen- ongeveer (26 woningen x 6 meter per woning =) 216 meter ruimte onder dakpannen gerealiseerd in de noordwestzijde van het projectgebied en (20 woningen x 6 meter =) 120 meter in het zuidoostelijke deel van het projectgebied.

De huidige nestlocaties van gierzwaluw bevinden zich onder een geïsoleerd dak. De permanente mitigatie zal bestaan uit inbouwkasten. Deze worden in een geïsoleerde muur geplaatst. Om te voorkomen dat de nestlocaties in de inbouwstenen te warm worden, worden nestlocaties op zuidgevels gemitigeerd op noordelijk of oostelijk gerichte gevels in de directe omgeving. Tijdens de werkzaamheden en buiten het broedseizoen van gierzwaluwen worden inbouwstenen (clusters van 5, zie figuur 5.6) geplaatst in de kopgevels van de woningen met de originele nestlocatie, tenzij de gevel op het zuiden georiënteerd is. De kasten worden per vijf in de gevels ingemetseld, onder mitigatievoorwaarden zoals gesteld in Kennisdocument Gierzwaluw van BIJ12 (trapsgewijs en zo hoog mogelijk met een minimale valhoogte van drie meter, zonder obstakels in de aanliegroute en een meter uit elkaar). In welke gevels de inbouwkasten worden geplaatst wordt weergegeven in afbeelding 5.7 van het activiteitenplan. Voor de tien nestlocaties van gierzwaluw worden vijfenvijftig inbouwkasten geplaatst, waarvan vijf als groene plus dienen (zie belangenafweging). Daarnaast wordt, als groene plus, toegang tot het dak gecreëerd door een oversteek van minimaal 3 centimeter te creëren bij de kantpannen en eindvorsten.

Door de uitvoering van bovenstaande maatregelen wordt ervoor gezorgd dat zowel tijdelijk als op lange termijn voldoende verblijfplaatsen behouden blijven.

Gunstige staat van instandhouding

Ooit was de huismus de meest algemene broedvogel van Nederland. De soort is de laatste decennia om onbekende reden in aantal vrij hard achteruit gegaan. Begin jaren tachtig van de 20e eeuw begon de afname, die in de beginjaren negentig versnelde. Dit heeft geresulteerd in een landelijke afname van meer dan 50% van het aantal broedparen. Vermoedelijk is één van de oorzaken de afname van broedgelegenheid, onder andere door renovatie en isolatie van oude woningen, dit in combinatie met een afgenomen voedselaanbod, minder dekking en een toename aan predatie. Sinds de eeuwwisseling lijkt de broedpopulatie zich te herstellen; het is nog onduidelijk of dit een structureel herstel is of dat het een tijdelijke opleving betreft (Kennisdocument Huismus, BIJ12 versie 1.0 2017). Uit de Vogel- en habitatrichtlijn-rapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat de landelijke populatie op 600.000 tot 1.000.000 broedparen wordt geschat. De populatie trend 2006-2018 wordt als gunstig gekwalificeerd. Het verspreidingsgebied is stabiel.

In 1994 bedroeg het aantal broedparen van gierzwaluw in Nederland 25.000 – 100.000. In 1998-2000 werd het aantal broedparen geschat op 30.000-60.000. Uit de Vogel- en habitatrichtlijn-rapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat de landelijke populatie op 40.000 tot 60.000 broedparen wordt geschat. De populatie trend 2006-2018 wordt als ongunstig gekwalificeerd. Het verspreidingsgebied is stabiel.

Waarnemingen van de huismus komen binnen en buiten het projectgebied voor. In totaal telt de NDF 105 waarnemingen van huismus en 102 waarnemingen van gierzwaluw binnen een straal van ca. 1 km in de afgelopen tien jaar. Elke van deze waarnemingen is buiten het projectgebied gedaan. Nagenoeg elke van de 105 waarnemingen van huismus en het overgrote deel van de 102 waarnemingen van gierzwaluw is ten zuiden van het projectgebied gedaan.

De 26 nestplaatsen van huismus die komen te vervallen worden gemitigeerd door 216 meter toegankelijke dakpannen in het noordwestelijke deel en 120 meter toegankelijke dakpannen in het zuidoostelijke deel van het projectgebied. Hiermee is sprake van een ruime groene plus (zie ook belangenafweging). Voor de tien nestlocaties van gierzwaluw worden vijfenvijftig inbouwkasten geplaatst, waarvan vijf als ecologische plus dienen. Daarnaast wordt, als groene plus, toegang tot het dak gecreëerd. Tijdens de werkzaamheden blijven voldoende uitwijkmogelijkheden voor huismus beschikbaar in de tijdelijke kasten die in de omgeving zijn geplaatst. Gierzwaluwen verblijven in die periode niet in Nederland, waardoor voor deze soort geen tijdelijke nestgelegenheid aangeboden hoeft te worden. Daarmee zal de functionaliteit van het broedhabitat van de lokale populatie huismus en gierzwaluw niet worden aangetast. Door het treffen van deze mitigerende maatregelen leiden de voorgenomen werkzaamheden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van gierzwaluw en huismus.

Eindoordeel ecologische afweging

Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zal de voorgestelde manier van werken de negatieve effecten op aangetroffen beschermde soorten voorkomen of tot een voldoende minimum beperken. Gezien bovenstaande is gegarandeerd dat de huidige populatie in stand kan blijven, en naar verwachting gezien de groene plus kan toenemen in de toekomst, en dat de staat van instandhouding van gierzwaluw en huismus gewaarborgd blijft.

3.1.2 Ecologische afweging Vleermuizen

Onderzoeksmethode

Aanwezigheid van vleermuizen is tijdens het onderzoek op basis van landelijke protocollen en onder begeleiding van ecologisch deskundigen voldoende nauwkeurig vastgesteld zoals beschreven in paragraaf 4.1 van het activiteitenplan. In de paarperiode van 2020 en de kraamperiode van 2021 zijn de woningen onderzocht conform de eisen uit de meest recente versie van het Vleermuisprotocol (versie 2021).

Resultaten

Uit onderzoek is naar voren gekomen dat Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger binnen het plangebied aanwezig zijn. Er zijn drie zomerverblijfplaatsen, negen paarverblijfplaatsen en vijf verblijfplaatsen met een dubbele functie (zowel zomer- als paarverblijfplaats) van Gewone dwergvleermuis aangetroffen. Daarnaast zijn er vijf paarverblijfplaatsen van Ruige dwergvleermuis en een zomerverblijfplaats van Laatvlieger aangetroffen binnen het projectgebied. De gevels zijn reeds geïsoleerd, de verblijfplaatsen zullen zich daarom hoofdzakelijk onder het dak bevinden. Voor een meer gedetailleerd verslag van het nader onderzoek wordt verwezen naar Eco Reest rapport 201308 (26 juli 2021).

Negatieve effecten zonder aanvullende maatregelen

Door de werkzaamheden worden essentiële functies binnen het plangebied voor Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger verstoord en weggenomen:

- drie zomerverblijfplaatsen, negen paarverblijfplaatsen en vijf verblijfplaatsen met een dubbele functie (zowel zomer- als paarverblijfplaats) van Gewone dwergvleermuis (enkele individuen);
- vijf paarverblijfplaatsen van Ruige dwergvleermuis (enkele individuen);
- één zomerverblijfplaats van Laatvlieger (enkele individuen);
- mogelijk hebben deze verblijfplaatsen een functie als winterverblijf voor een of enkele individuen.

Door de renovatiewerkzaamheden gaan die verblijfplaatsen verloren. Als gevolg van de werkzaamheden komen deze verblijfplaatsen/functies te vervallen. De werkzaamheden hebben effect

op de aangetroffen verblijfplaatsen binnen het plangebied. Daarnaast heeft de ingreep tevens negatieve effecten op individuen van deze soorten.

De in de aanvraag genoemde verbodsbepalingen (verstoren en wegnemen van verblijfplaatsen) worden als gevolg van werkzaamheden overtreden.

Maatregelen om negatieve effecten te voorkomen of te minimaliseren

Met de voorgestelde werkwijze, planning, inrichting en maatregelen, zoals beschreven in hoofdstuk 5 van het activiteitenplan, worden de effecten zo veel mogelijk beperkt. Deze en andere maatregelen zijn nader uitgewerkt in de Voorschriften. Globaal komt dit neer op het volgende:

- werken buiten de kwetsbare periode;
- aanbieden alternatieve voorzieningen;
- verblijfplaatsen ongeschikt maken;
- opstellen van een ecologisch werkprotocol;
- begeleiding van de werkzaamheden door ecologisch deskundige.

Vooraf ongeschikt maken

Om zorgvuldig handelen te garanderen, worden de verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger voor aanvang van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt. De blokken met woningen waar werkzaamheden tussen september en half april plaatsvinden worden in september ontoegankelijk voor vleermuizen gemaakt. De blokken met woningen waar de werkzaamheden tussen half april 2022 en half oktober 2022 plaatsvinden worden half april 2022 ontoegankelijk voor vleermuizen gemaakt. Dit is om te voorkomen dat zich vleermuizen in de woning bevinden tijdens de werkzaamheden.

Het ontoegankelijk maken gebeurt door het dichtzetten van de invliegopeningen. Door het aanbrengen van exclusion flaps wordt gezorgd dat eventueel aanwezige vleermuizen wel naar buiten, maar niet meer terug kunnen. Deze worden ten minste drie dagen voor de werkzaamheden geplaatst, met ten minste één nacht met temperaturen van minimaal 10 graden Celsius. Omdat vleermuizen gebruikmaken van diverse invliegopeningen en verblijfplaatsen, worden de gehele woningblokken ongeschikt gemaakt.

Tijdelijke alternatieve verblijfplaatsen

Om de tijd gedurende de werkzaamheden te overbruggen zijn of worden er per gevonden verblijfplaats vier vleermuiskasten geplaatst. In september 2021 zijn reeds 72 inbouwkasten geplaatst. Deze blijven tijdens en na de werkzaamheden beschikbaar. Er worden geen steigers bij de kopgevels geplaatst en de in- en uitvliegopeningen worden niet geblokkeerd tijdens de werkzaamheden.

Wanneer uitgegaan wordt van een mitigatiefactor vier, zijn 72 inbouwkasten nog niet voldoende ter mitigatie van 22 verblijfplaatsen. Daarom zijn in september 2021 nog 28 tijdelijke vleermuiskasten in de omgeving van het projectgebied geplaatst (zie figuur 5.3 en tabel 5.1 in het activiteitenplan). De 28 geplaatste tijdelijke kasten betreffen kasten van het type VK WS 07 vleermuizenkast van Vivara Pro (of kwalitatief vergelijkbaar). De kast bestaat uit één compartiment met een tussenruimte van 2 centimeter, de breedte van de sleuf is 25 centimeter en de hoogte 45 centimeter en is gemaakt van houtbeton. De kasten zijn geschikt als winterverblijfplaats in milde winters. Bij strengere vorst zijn er voldoende alternatieven in de directe omgeving aanwezig in de vorm van potentieel geschikte verblijfplaatsen in woningen in de directe omgeving. Per adres zijn steeds twee kasten geplaatst. De kasten zijn zoveel mogelijk aan weerszijden van kopgevels geplaatst. Bij het plaatsen van de kasten is en wordt erop gelet dat de kasten direct onder de nok van het dak of tenminste op 3 meter hoogte geplaatst worden. Hierbij is er gelet op een vrije in- en uitvliegroute. De kasten zijn geplaatst buiten het bereik van predatoren en buiten effecten van lichtverstoring. De tijdelijke kasten blijven minimaal een jaar na gereedkomen van de permanente mitigatie hangen. Het eventueel verwijderen van de kasten gebeurt pas nadat door een ecooloog is vastgesteld dat er geen vleermuizen in de kasten aanwezig zijn.

Er is een zomerverblijfplaats van Laatvlieger aangetroffen. Omdat deze soort geen gebruik maakt van

vleermuiskasten heeft het geen nut om tijdelijke kasten te plaatsen voor de aangetroffen verblijfplaats. In de directe omgeving van het plangebied zijn vergelijkbare woningen aanwezig, met hierin (potentieel) geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen, bijvoorbeeld in het appartementencomplex aan Skagerrak 12-179.

Door de uitvoering van bovenstaande maatregelen wordt ervoor gezorgd dat op korte termijn voldoende verblijfplaatsen behouden blijven.

Permanente alternatieve verblijfplaatsen

Er zijn 22 zomer- en paarverblijfplaatsen (en vermoedelijk ook winterverblijfplaatsen) van Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis aanwezig binnen het projectgebied. Deze zullen met een factor vier vervangen worden. Dat betekent dat er $(22 \times 4 =)$ 88 nieuwe verblijfplaatsen terug moeten komen. In september 2021 zijn reeds 72 inbouwkasten geplaatst in de kopgevels binnen het projectgebied. De kasten zijn zo hoog mogelijk geplaatst, op minimaal drie meter hoogte. Hierbij is erop gelet dat er een vrije in- en uitvliegroute onder de kast aanwezig is en dat de in- en uitvliegopeningen niet beschreven worden door lichtbronnen (lantaarnpalen, buitenlampen en dergelijke). Er zijn per kopgevel twee kasten aangebracht (aan weerszijden één) van het type VMPPM1 van Faunaprojecten, behalve op nummer 232; hier zijn geen kasten geplaatst. In plaats daarvan zijn op nummer 227 vier kasten geplaatst.

Daarnaast wordt toegang tot het nieuwe dak gecreëerd door bij de werkzaamheden aan het dak, de kantpannen en eindvorsten op elk blok en aan elke zijde 3 cm te laten oversteken. Dat betekent dat op 19 blokken beide dakvlakken toegankelijk worden. Wanneer elk dakvlak als één verblijfplaats wordt gerekend worden hiermee $(19 \times 2 =)$ 38 nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd. Acht hiervan worden gerekend onder mitigatie voor Laatvlieger. Het aantal nieuwe verblijfplaatsen voor Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis komt daarmee op 72 (inbouwkasten) + 30 (namelijk $38 - 8$ dakvlakken) = 102 verblijfplaatsen voor Ruige dwergvleermuis en Gewone dwergvleermuis. Hiermee is sprake van een ruime groene plus. Daarbij wordt nog opgemerkt dat de gevels in de huidige situatie al gevuld zijn met isolatiemateriaal. De spouw is dus alleen op locaties waar dit materiaal is ingezakt toegankelijk. Door kasten in de spouw te plaatsen zijn er in de nieuwe situatie naar verwachting meer verblijfplaatsen in de spouw beschikbaar dan in de huidige situatie.

Er is een zomerverblijfplaats van Laatvlieger aanwezig bij Skagerrak 57. De invliegopening bevindt zich onder de kantpannen. Aangezien de gevels van de woningen al grotendeels zijn gevuld met isolatiemateriaal is het aannemelijk dat de verblijfplaats zich onder de dakpannen bevindt. Laatvlieger maakt geen gebruik van vleermuiskasten. Daarom wordt permanente mitigatie gerealiseerd door de ruimte onder het dak na afloop van de werkzaamheden weer toegankelijk te maken voor Laatvlieger. Dit gebeurt, zoals ook bedoeld voor Gewone dwergvleermuis, door de kantpannen en eindvorsten op elk blok en aan elke zijde 3 centimeter te laten oversteken. Dat betekent dat op 19 blokken beide dakvlakken toegankelijk worden. Wanneer elk dakvlak als één verblijfplaats wordt gerekend worden hiermee $(19 \times 2 =)$ 38 nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd. Een deel hiervan wordt gerekend onder de mitigatie voor Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis. In de praktijk zullen echter alle dakvlakken voor zowel Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger toegankelijk zijn.

Door de uitvoering van bovenstaande maatregelen wordt ervoor gezorgd dat op lange termijn voldoende verblijfplaatsen behouden blijven.

Gunstige staat van instandhouding

Gewone dwergvleermuis

De Gewone dwergvleermuis is zowel binnen Europa als binnen Nederland de meest voorkomende vleermuissoort. Deze is onderdeel van de landelijke populatie die wordt geschat op 300.000 tot 600.000 dieren (Dietz et al., 2009). Uitwisseling tussen verschillende populaties vindt waarschijnlijk met name plaats in winterverblijfplaatsen (Dietz et al., 2009).

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD) telt 237 waarnemingen in de omgeving van het

onderzoeksgedeb binnen een afstand van ca. 1 kilometer van de afgelopen tien jaar. Een groot deel van de waarnemingen zijn waargenomen buiten het projectgebied. In het projectgebied zijn in totaal drie waarnemingen van Gewone dwergvleermuis geregistreerd.

Zowel landelijk als lokaal is de staat van instandhouding van Gewone dwergvleermuis gunstig. Gezien de verhouding tussen het aantal waarnemingen binnen en buiten het projectgebied is de verwachting dat de geplande werkzaamheden geen wezenlijke negatieve invloed hebben op de lokale staat van instandhouding van Gewone dwergvleermuis.

Ruige dwergvleermuis

De Ruige dwergvleermuis is een in ons land algemeen voorkomende soort en wordt ruim verspreid in het noorden en westen van Nederland waargenomen. Uit de Vogel- en habitatrichtlijn-rapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat Ruige dwergvleermuis een groot verspreidingsgebied heeft. De staat van instandhouding en het toekomstperspectief zijn als matig ongunstig gekwalificeerd.

De aantallen in de trektijd, in het najaar (wanneer ook de vrouwtjes en jongen in Nederland zijn), worden geschat op 50.000 tot 100.000 dieren. Er zijn geen gegevens bekend over de trend in aantallen (Kennisdokument Ruige dwergvleermuis, versie 1.0 Juli 2017). De NDFF telt 64 waarnemingen van de Ruige dwergvleermuis in de directe omgeving van Kostverloren van de afgelopen tien jaar binnen een straal van ca. 1 km.

Een groot deel van de waarnemingen zijn waargenomen buiten het projectgebied. In het projectgebied zijn in totaal vijf waarnemingen van Ruige dwergvleermuis geregistreerd. Op dit moment is de staat van instandhouding matig ongunstig. Gezien de verhouding tussen het aantal waarnemingen binnen en buiten het projectgebied is de verwachting dat de geplande werkzaamheden geen wezenlijke negatieve invloed hebben op de lokale staat van instandhouding van Ruige dwergvleermuis.

Laatvlieger

De Laatvlieger wordt door het hele land waargenomen. Uit de Vogel- en habitatrichtlijn-rapportage 2019 (Adams et al., Wageningen University & Research, 2020) blijkt dat er onvoldoende bekend over het verspreidings- en leefgebied. De staat van instandhouding en het toekomstperspectief zijn als matig ongunstig gekwalificeerd.

In 2006 werd de landelijke populatie door de Zoogdiervereniging geschat op 25.000 tot 40.000 dieren. In de laatste periode zijn meer waarnemingen gedaan, maar het is niet zeker of er sprake is van een verandering in aantallen of verspreiding. Daarvoor zijn er onvoldoende systematisch verzamelde gegevens beschikbaar (Broekhuizen et al., 2016). Recente waarnemingen binnen en in de directe omgeving van de onderzochte locaties zijn lastig te vinden.

De Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) telt dertig waarnemingen in de omgeving van de onderzoekslocaties binnen een afstand van circa 1 kilometer in de afgelopen tien jaar. Binnen het projectgebied zijn geen waarnemingen in het NDFF opgenomen, de meeste van de dertig waarnemingen zijn ten zuiden van het projectgebied gedaan.

Staat van instandhouding met mitigerende maatregelen

De verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis worden tijdig en in voldoende mate in de directe omgeving teruggebracht met hiervoor geschikte vleermuiskasten. Bovendien blijven voor Laatvlieger alternatieven voorhanden in de woningen in de directe omgeving. In de nieuwe situatie worden permanente verblijfplaatsen opgenomen in de woningen. Daarom is het aannemelijk dat er geen sprake is van het aantasten van de functionaliteit van vaste rust- en verblijfplaats van Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger als gevolg van de werkzaamheden. Op die wijze wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te laten voortbestaan.

Eindoordeel ecologische afweging

Met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid zal de voorgestelde manier van werken de negatieve effecten op aangetroffen beschermde soorten voorkomen of tot een voldoende minimum beperken. Gezien bovenstaande is gegarandeerd dat de huidige populatie in stand kan blijven, en naar verwachting gezien de groene plus kan toenemen in de toekomst, en dat de gunstige staat van instandhouding van Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatzvlieger gewaarborgd blijft.

3.1.3 Belangenafweging

De ontheffing is aangevraagd voor huismus en gierzwaluw in het belang van:

- volksgezondheid of de openbare veiligheid.

De ontheffing is aangevraagd voor Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatzvlieger in het belang van;

- volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Acantus houdt zich aan het Convenant Energiebesparing Huursector. Deze is ondertekend door Aedes (de landelijke branchevereniging van woningcorporaties) en het Ministerie van Binnenlandse Zaken. De doelstelling van dit convenant is het verlagen van de uitstoot van broeikasgassen met 20% in 2020 en het verlagen van het energielabel naar B. Daarmee wordt een bijdrage geleverd aan het vertragen van de klimaatverandering.

Op basis van de doelstellingen zoals geformuleerd in het Koepelconvenant beogen Aedes en Woonbond met dit convenant in 2020 ten minste een gemiddelde Energie Index van 1,25 (gemiddeld energielabel B) te bereiken voor de totale huurwoningenvoorraad van de corporaties. Dat komt overeen met een besparing op het gebouw gebonden energieverbruik van bestaande corporatiewoningen van 33% in de periode 2008 tot en met 2020. Deze ambitie betreft het gebouwen installatie gebonden energiegebruik voor met name ruimteverwarming, warm tapwater en ventilatie.

Door het verlagen van energieverbruik en daarmee de uitstoot van broeikasgassen dient het project een 'dwingende reden van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor milieu wezenlijk gunstige effecten'. De technische staat van de woningen is dusdanig dat ze niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd.

De woningen zijn slecht of niet geïsoleerd, waardoor er veel energieverlies optreedt. Bovendien is het klimaat in de woningen niet optimaal als het gevolg van vocht en tocht. In een vochtig huis groeien schimmels en huisstofmijten sneller dan in een droog huis. Mensen die in een vochtig of schimmelig huis wonen hebben vaker luchtwegklachten dan mensen die in een droog huis wonen. Wonen in een vochtig huis kan leiden tot het ontstaan van astma of verergering daarvan. Bovendien komen in vochtige huizen meer schimmels en/of huisstofmijten voor. Schimmels en huisstofmijten kunnen allergieën veroorzaken.

De gerenoveerde woningen zijn beter geïsoleerd waardoor een gezonder leefklimaat ontstaat. Hierdoor dient het project het belang "volksgezondheid of openbare veiligheid".

Gelet op de provinciale beleidsnotitie "Beleidsnota Fauna en Flora 2018" stimuleren wij initiatiefnemers om extra maatregelen te nemen om soorten op langere termijn juist te laten profiteren van ruimtelijke ontwikkelingen. Op deze manier kunnen projecten die zouden kunnen leiden tot negatieve effecten voor soorten juist gebruikt worden om de staat van instandhouding van soorten te versterken. In de aanvraag zijn de volgende maatregelen beschreven die leiden tot een 'groene plus':

- De 26 nestplaatsen van huismus die komen te vervallen worden gemitigeerd door 216 meter toegankelijke dakpannen in het noordwestelijke deel en 120 meter toegankelijke dakpannen in het zuidoostelijke deel van het projectgebied. Hiermee is sprake van een ruime groene plus.

- Voor de 10 nestlocaties van gierzwaluw worden vijftig inbouwkasten geplaatst, waarvan vijf als groene plus dienen. Daarnaast wordt, als groene plus, toegang tot het dak gecreëerd door een oversteek van minimaal 3 centimeter te creëren bij de kantpannen en eindvorsten.
- Naast het plaatsen van inbouwvloermuiskasten, wordt toegang tot het nieuwe dak gecreëerd door bij de werkzaamheden aan het dak, de kantpannen en eindvorsten op elk blok en aan elke zijde 3 cm te laten oversteken. Dat betekent dat op 19 blokken beide dakvlakken toegankelijk worden. Wanneer elk dakvlak als één verblijfplaats wordt gerekend worden hiermee (19 x 2 =) 38 nieuwe verblijfplaatsen gerealiseerd. Acht hiervan worden gerekend onder mitigatie voor Laatvlieger. Het aantal nieuwe verblijfplaatsen voor Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis komt daarmee op 74 (inbouwkasten) + 30 (38 – 8 dakvlakken) = 100 verblijfplaatsen voor Ruige dwergvleermuis en Gewone dwergvleermuis. Hiermee is sprake van een ruime groene plus. Daarbij wordt nog opgemerkt dat de gevels in de huidige situatie al gevuld zijn met isolatiemateriaal. De spouw is dus alleen op locaties waar dit materiaal is ingezakt toegankelijk. Door kasten in de spouw te plaatsen zijn er in de nieuwe situatie naar verwachting meer verblijfplaatsen in de spouw beschikbaar dan in de huidige situatie.

Bovenstaand geldend belang, tezamen met de groene plus, is voldoende om de (tijdelijke) negatieve effecten op de beschermde gebouw bewonende soorten, die als gevolg van de uitvoering van de voorgenomen activiteit zullen optreden, te rechtvaardigen.

3.1.4 Alternatievenafweging

Het project omvat renovatie van bestaande woningen en is daarmee locatie gebonden. De technische staat van de woningen is dusdanig dat ze niet meer voldoen aan de eisen van deze tijd.

De woningen zijn onvoldoende geïsoleerd, waardoor er veel energieverlies optreedt. Bovendien is het klimaat in de woningen niet optimaal als het gevolg van vocht en tocht. Indien er geen woningverbetering wordt uitgevoerd, zullen de woningen op langere termijn onbewoonbaar worden. Uiteindelijk zal dit leiden tot de sloop van de woningen. Dit zal resulteren in verlies van verblijfplaatsen voor vleermuizen, huismus en gierzwaluw. Het alternatief van sloop en nieuwbouw heeft tot gevolg dat er voor langere periodes geen vaste rust- en verblijfplaatsen beschikbaar zijn op de locatie van de gesloopte woningen en is daarmee niet een ecologisch gunstiger alternatief. Bij de gekozen werkwijze is rekening gehouden met aanwezige beschermde soorten, door de werkzaamheden buiten de kwetsbare periodes te plannen en in de nieuwe situatie nieuwe verblijfplaatsen te integreren.

Gezien bovenstaande is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is die een minder ecologisch negatief effect heeft op de aanwezige beschermde gebouw bewonende soorten. In deze situatie wordt met de gekozen locatie, planning, werkwijze en inrichting schade aan de aanwezige beschermde gebouw bewonende soorten voorkomen of zoveel mogelijk beperkt.

4 Conclusie

Op basis van de ingediende aanvraag blijkt dat de alternatievenafweging voor deze activiteit in dit plangebied voldoende is onderbouwd en het belang van de activiteit voldoende is aangetoond. Met de maatregelen zoals uitgewerkt in de voorschriften wordt het effect als gevolg van de geplande activiteit in het plangebied voldoende beperkt en blijft de gunstige staat van instandhouding van gierzwaluw, huismus, Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger gewaarborgd.

4.1 Eindconclusie

Om de activiteit uit te voeren is een ontheffing nodig van verbodsbepalingen zoals in de volgende tabel weergegeven.

Omdat geen afbreuk gedaan wordt aan het streven de soorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden, is de aanvraag voor ontheffing:

voor de volgende soort	voor artikel 3.1, lid 2 ¹	voor artikel 3.5, lid 2 en 4 ¹
gierzwaluw <i>(Apus apus)</i>	toegekend	nvt
Huismus <i>(Passer domesticus)</i>	toegekend	nvt
Gewone dwergvleermuis <i>(Pipistrellus pipistrellus)</i>	nvt	toegekend
Ruige dwergvleermuis <i>(Pipistrellus nathusii)</i>	nvt	toegekend
Laatvlieger <i>(Eptesicus serotinus)</i>	nvt	toegekend

¹Het betreft de verbodsbepalingen:
lid 2, opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren;

²Het betreft de verbodsbepalingen:
lid 2, opzettelijk verstoren;
lid 4, beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen;

Daarom verlenen wij, Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming. Dit besluit geeft ontheffing voor de soorten en verbodsbepalingen zoals is weergegeven in bovenstaande tabel. De activiteit kan daarmee in het omschreven plangebied binnen de ontheffingperiode en met inachtneming van de voorschriften gerealiseerd worden.

Bijlage 1. Wettelijk kader

Artikel 1.11 Wnb Zorgplicht

1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor Natura 2000-gebieden, bijzondere nationale natuurgebieden en voor in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving.
2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in elk geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een Natura 2000-gebied, een bijzonder nationaal natuurgebied of voor in het wild levende dieren en planten:
 - a. dergelijke handelingen achterwege laat, dan wel,
 - b. indien dat achterwege laten redelijkerwijs niet kan worden geveerd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, of
 - c. voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk beperkt of ongedaan maakt.

Artikel 3.1 Wnb

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.3 Wnb

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van verboden als bedoeld in artikel 3.1 of artikel 3.2, zesde lid, ten aanzien van vogels van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van hun nesten, rustplaatsen of eieren.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van:
 - a. de verboden, bedoeld in artikel 3.2, eerste lid, ten aanzien van vogels, dood of levend, of gemakkelijk herkenbare delen daarvan, of ten aanzien van uit deze vogels verkregen producten van daarbij aangewezen soorten, of
 - b. regels, gesteld krachtens artikel 3.2, vierde lid.
4. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
 - 2°. in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
 - 3°. ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
 - 4°. ter bescherming van flora of fauna;
 - 5°. voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt, of
 - 6°. om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;
 - c. de maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort.
5. In een ontheffing, onderscheidenlijk vrijstelling worden in elk geval voorschriften opgenomen, onderscheidenlijk regels gesteld, over:

- a. de middelen, installaties of methoden voor het vangen of doden, waarbij enkel het gebruik wordt toegestaan van bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen, installaties of methoden;
- b. de tijd en plaats waarvoor de ontheffing of vrijstelling geldt, en
- c. de wijze waarop het risico voor het behoud van de vogelstand wordt beperkt.

Artikel 3.5 Wnb

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Artikel 3.6 Wnb

1. Het is verboden dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage I of II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, onder zich te hebben voor verkoop, te vervoeren voor verkoop, te verhandelen, te ruilen of te koop of te ruil aan te bieden.
2. Het is verboden, anders dan voor verkoop, dieren of planten als bedoeld in het eerste lid onder zich te hebben of te vervoeren.
3. De verboden, bedoeld in het eerste en tweede lid, zijn niet van toepassing ingeval de in dat lid bedoelde dieren en planten aantoonbaar zijn gefokt of gekweekt.

Artikel 3.8 Wnb

1. Gedeputeerde staten kunnen ontheffing verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
2. Provinciale staten kunnen bij verordening vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6, tweede lid, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
3. Onze Minister kan ontheffing of vrijstelling verlenen van een of meer van de verboden, bedoeld in artikel 3.6, eerste lid, of van regels gesteld krachtens artikel 3.7, ten aanzien van dieren of planten van daarbij aangewezen soorten, dan wel ten aanzien van de voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren van daarbij aangewezen soorten.
4. Bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, kan worden bepaald dat gedeputeerde staten ontheffing kunnen verlenen, of dat provinciale staten bij verordening vrijstelling kunnen verlenen, van bij de maatregel aangewezen regels.
5. Een ontheffing of een vrijstelling wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:
 - a. er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 - b. zij is nodig:
 - 1°. in het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
 - 2°. ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom;
 - 3°. in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten;

- 4°. voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten, of
- 5°. om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;
- c. er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Artikel 5.3 Wnb

1. Aan een vrijstelling, vergunning of ontheffing kunnen voorschriften worden verbonden.
2. Een vrijstelling, vergunning of ontheffing kan onder beperkingen worden verleend.
3. Vrijstellingen, vergunningen en ontheffingen kunnen aan een geldigheidsduur worden gebonden.
4. Het is verboden te handelen in strijd met de bij een vergunning of ontheffing gestelde voorschriften.

Loket	
Wettelijk domein	Wet natuurbescherming, soorten
Gebieden	Niet gebiedsgebonden
Ontheffing	Eenmalig
Dossiernummer KIWI	K33030
Documentnummer KIWI	2022-013633
Zaaknummer Squit	GR-VERG-2021-001013

Contactpersoon	
Bedrijfsnaam	
Contactpersoon	
Adres	
Postcode en woonplaats	
Telefoonnummer vast	
Telefoonnummer mobiel	
Emailadres	

Gegevens project	
Projectnaam	
Locatie werkzaamheden	
Startdatum werkzaamheden	
Einddatum werkzaamheden	
Overzicht planning werkzaamheden	

Versturen aan
Dit formulier dient zodra de aanvang van het werk bekend is per mail te worden ingediend bij de provincie Groningen, maar minimaal 7 dagen van te voren, naar loketVTH@provinciegroningen.nl onder vermelding van; 'Meldingsformulier Wnb soorten Start werkzaamheden Skagerrak Delfzijl Acantus (K33030)'